

**ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
DERGİSİ**

SAYI:26 - 27

SAMSUN 2008

**ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ**

SAYI:26-27 SAMSUN 2008
(BİRLEŞİK SAYI)

Sahibi:

OMÜ İlahiyat Fakültesi Adına:
Prof. Dr. Hüseyin AKAN

Yazı İşleri Müdürü:

Prof. Dr. Ahmet TURAN

Yayın Editörü:

Prof. Dr. Mehmet OKUYAN

Editör Yrd.

Araş. Gör. Dr. Muhittin DÜZENLİ

Yayın Kurulu:

Prof. Dr. Mehmet OKUYAN
Doç. Dr. Ali Rıza AYDIN, Doç. Dr. Metin YASA, Doç. Dr. İsrail BALCI

**Kapak Tasarımı
Dizgi & Mizanpaj Baskı & Cilt**

Ceylan Ofset 431 14 44

Sayı: 26-27 Samsun 2008

HAKEMLERİMİZ

Prof. Dr. A. Saim KILAVUZ, Prof. Dr. Abdülbaki TURAN, Prof. Dr. Abdullah AYDINLI,
Prof. Dr. Abdullah ÖZBEK, Prof. Dr. Abdullh ÖZTÜRK, Prof. Dr. Abdurrahman ÇETİN,
Prof. Dr. Abdülbaki GÜNEŞ, Prof. Dr. Ahmet ARSLAN, Prof. Dr. Ahmet BULUT,
Prof. Dr. Ahmet ÇOŞKUN, Prof. Dr. Ahmet ÖNKAL, Prof. Dr. Ahmet Turan YÜKSEL,
Prof. Dr. Ali BARDAKOĞLU, Prof. Dr. Ali BSARIKOYUNLU, Prof. Dr. Ali TOKSARI,
Prof. Dr. Ali YILMAZ, Prof. Dr. Asri ÇUBUKÇU, Prof. Dr. Avni İLHAN,
Prof. Dr. Bahattin KÖK, Prof. Dr. Bayraktar BAYRAKLI, Prof. Dr. Bedrettin ÇETİNER,
Prof. Dr. Bekir TOPALOĞLU, Prof. Dr. Beyza BİLGİN, Prof. Dr. Bilal SAKLAN,
Prof. Dr. Cahit BALTACI, Prof. Dr. Celal KIRCA, Prof. Dr. Cemal MUHTAR,
Prof. Dr. Cemal TOSUN, Prof. Dr. D. Ali KAYAPINAR, Prof. Dr. Davut YAHYALI,
Prof. Dr. Ekrem SARIKÇIOĞLU, Prof. Dr. Emrullah YÜKSEL, Prof. Dr. Ethem Ruhu FİĞLALI,
Prof. Dr. Fahrettin ATAR, Prof. Dr. Gerald R. HAWTING, Prof. Dr. Hakkı ÖNKAL,
Prof. Dr. Halis ALBAYRAK, Prof. Dr. Halit ÜNAL, Prof. Dr. Hamdi DÖNDÜREN,
Prof. Dr. Hamza AKTAN, Prof. Dr. Hanefi ÖZCAN, Prof. Dr. Hasan Kamil YILMAZ,
Prof. Dr. Hasan ONAT, Prof. Dr. Hasan ŞAHİN, Prof. Dr. Hayati HÖKELEKLİ,
Prof. Dr. Hayrani ALTINTAŞ, Prof. Dr. Hayrettin KARAMAN,
Prof. Dr. Hulusi KILIÇ, Prof. Dr. Hulusi YAVUZ, Prof. Dr. Hüsamettin ERDEM,
Prof. Dr. Hüseyin ALGÜN, Prof. Dr. Hüseyin AYDIN, Prof. Dr. Hüseyin ELMALI,
Prof. Dr. Hüseyin TURAL, Prof. Dr. İbrahim CANAN, Prof. Dr. İbrahim ÇALIŞKAN,
Prof. Dr. İbrahim DÜZEN, Prof. Dr. İbrahim Kafi DÖNMEZ, Prof. Dr. İbrahim SARMIŞ,
Prof. Dr. İsmail KARAÇAM, Prof. Dr. İsmail Lütüf ÇAKAN, Prof. Dr. İsmail YAKIT,
Prof. Dr. İsmail YİĞİT, Prof. Dr. İsmet ERSÖZ, Prof. Dr. İzzet ER,
Prof. Dr. Kerim YAVUZ, Prof. Dr. Lütfullah CEBECİ, Prof. Dr. M. Ali KAPAR,
Prof. Dr. M. Faruk BAYRAKTAR, Prof. Dr. M. Kemal ATİK, Prof. Dr. M. Orhan ÜNER,
Prof. Dr. M. Saim YEPREM, Prof. Dr. M. Zeki DUMAN, Prof. Dr. M. Münir ATALAR,
Prof. Dr. Mehmet ATALAY, Prof. Dr. Mehmet AYDIN, Prof. Dr. Mehmet AYDIN,
Prof. Dr. Mehmet DEMİRCİ, Prof. Dr. Mehmet ERKAL, Prof. Dr. Mehmet ŞEKER,
Prof. Dr. Metin YURDAGÜR, Prof. Dr. Mevlüt GÜNGÖR, Prof. Dr. Mevlüt KAYA,
Prof. Dr. Michel REEBER, Prof. Dr. Muhammed ÇELİK, Prof. Dr. Muhittin BAĞÇECİ,
Prof. Dr. Muhittin SERİN, Prof. Dr. Murtaza KORLAELÇİ, Prof. Dr. Musa K. YILMAZ,
Prof. Dr. Musa YILDIZ, Prof. Dr. Mustafa BAKTIR, Prof. Dr. Mustafa ÇAĞIRICI,
Prof. Dr. Mustafa FAYDA, Prof. Dr. Mustafa KARA, Prof. Dr. Mustafa KÖYLÜ
Prof. Dr. Mustafa TAHRALI, Prof. Dr. Mustafa UZUN, Prof. Dr. Mustafa UZUNPOSTACI,
Prof. Dr. Münir KOÇTAŞ, Prof. Dr. Naci OKCU, Prof. Dr. Nesimi YAZICI,
Prof. Dr. Nevzat AŞIKOĞLU, Prof. Dr. Nihat BOYTAŞ, Prof. Dr. Nusret ÇAM,
Prof. Dr. Orhan ÇEKER, Prof. Dr. Osman ÇETİN, Prof. Dr. Osman TÜREK,
Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ, Prof. Dr. Ramazan AYVALI, Prof. Dr. Recep KAYMAKCAN,
Prof. Dr. Reşit ÖZBALIKÇI, Prof. Dr. Rıza SAVAŞ, Prof. Dr. Sabri HİZMETLİ,
Prof. Dr. Sadık KILIÇ, Prof. Dr. Salih TUĞ, Prof. Dr. Samim AKGÖNÜL,
Prof. Dr. Selahattin PARLADIR, Prof. Dr. Selahattin POLAT, Prof. Dr. Süleyman ATEŞ,
Prof. Dr. Süleyman TOPRAK, Prof. Dr. Süleyman TULÜCÜ, Prof. Dr. Şerafettin GÖLCÜK,
Prof. Dr. Şinasi GÜNDÜZ, Prof. Dr. Tacettin UZUN, Prof. Dr. Talat SAKALLI,
Prof. Dr. Ünver GÜNAY, Prof. Dr. Veli ULUTÜRK, Prof. Dr. Yakup ÇİÇEK,
Prof. Dr. Yaşar Nuri ÖZTÜRK, Prof. Dr. Yunus Vehbi YAVUZ, Prof. Dr. Yusuf İŞİCİK,
Prof. Dr. Yusuf KILIÇ, Prof. Dr. Yusuf Şevki YAVUZ, Prof. Dr. Yümnü SEZEN,
Prof. Dr. Zekeriyya GÜLER, Prof. Dr. Zeki ARSLANTÜRK, Prof. Dr. Ziya KAZICI
Doç. Dr. Ahmet Saim ARITAN, Doç. Dr. Fazlı ARABACI, Doç. Dr. Mustafa ÜNVER,
Doç. Dr. Recep KAYMAKCAN

Dergi İle İlgili Bazı İlkeler:

- Bu dergi hakemli olup, yılda iki kez yayınlanır.
- Dergide yer alan yazılar, bilim kurulu üyelerine (hakemlere) incelenip olumlu rapor alındıktan veya hakemlerce işaret edilen düzeltmeler yapıldıktan sonra yayınlanır.
- Yazıların yayınlanıp yayınlanmayacağı hususunda son kararı, hakem raporlarının sayısal çoğunluğuna göre yayın kurulu verir.
- Dergide yer alan yazıların yayın hakları saklı olup, yazıların tamamı veya bir kısmı kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.

Dergide yer alan yazıların dil, bilim ve hukuksal açıdan her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir.



Prof. Dr. Kemal IŞIK
(15.01.1929-17.03.1995)

Prof.Dr. Kemal Işık, 15.01.1929 yılında Gönen’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Gönen’de yaptıktan sonra 15.08.1948 yılında Irak’a gitti ve 1950 yılında lise öğrenimini Bağdat’ta bitirdi. Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığınca Mısır’a gönderilerek Yüksek Öğrenimini 1957 yılında Kahire Üniversitesi Dâru’l-Ulûm Fakültesi’nde tamamlayarak “Arap Dili-Edebiyatı ve İslâmî İlimler” lisans diploması aldı.

1958 yılında Kahire’de bulunan Ayn-ı Şems Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nden (Külliyetü’t-Terbiyye) Pedagoji ve Psikoloji diploması aldı.

29.07.1960 tarihinde Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde Kelâm Dersi Asistanlığına atandı.11.12.1960 yılında Ortaçağ İslam düşüncesi tarihinde önemli bir yer işgal eden, inanç sistemleri ve hür düşüncüyü temsil etmeleri bakımından dikkati çeken ve akılcı bir yöntem izledikleri için İslam dünyasında kültür tarihi yönünden büyük bir önem taşıyan Mu’tezile ekolünü ele alan

“Mu‘tezile’nin Doğuşu ve Kelâmî Görüşleri” konulu tezini Pekiyi derece ile vererek “İlâhiyat Doktoru” unvanını kazandı.

Klasik kelim üzerinde akli düşünceyi temsil eden, Ortaçağ İslam kültüründe gücünü yitirmeyen derin izler bırakan, büyük etkiler gösteren ve günümüze kadar ulaşan seçkin ve meşhur eserler veren, İslam düşüncesine yeni bir yön veren, İslam dünyasının Doğu bölgelerinde, özellikle Orta Asya sahasında müslüman Türkler arasında yayılma imkanı bulan ve Mâturidilik diye tanınmış büyük bir kelâm okulunun kurucusu onurunu kazanan, büyük bir otorite ve şöhrete sahip olan Ebû Mansûr el-Mâturîdî ve itikâdî öğretilerini işleyen “Mâturîdî’nin Kelâm Sisteminde İmân, Allah ve Peygamberlik Anlayışı” konulu doçentlik tezi kabul edildi ve gerekli sınavlar yapıldıktan sonra 1974’te kendisine Doçentlik unvanı verildi. 18.03.1975 tarihinde İlâhiyat Fakültesi Kelâm Kürsüsü Doçentliğine atandı.

01.07.1975 tarihinde D.T.C.F. Arap Dili ve Edebiyatı Kürsüsü Başkanlığına atandı ve iki yıl süre ile bu görevi yürüttü.

10.12.1977 tarihinde Londra’ya gitti ve altı ay süre ile İngiltere’de alanıyla ilgili bilimsel araştırmalarda bulundu.

13.07.1982 tarihinde Fakültesinin önerisine bağlı olarak Ankara Üniversitesi Senatosunca Profesörlüğe yükseltilmesi kararlaştırıldı.

31.08.1982 tarihinde Fakültemiz Profesörlük kadrosuna ve aynı tarihte de Yükseköğretim Kurulu kanunları gereğince Yüksek İslam Enstitülerinin İlâhiyat Fakültelerine dönüştürülmeleri ve Üniversite bünyelerine sokulmaları sürecinde ilk Fakülte Kurucu Dekanlığına atandı.

22.10.1982 tarihinde Dekanlık görevi ile birlikte O.M.Ü. Rektör Yardımcılığına atandı ve 05.04.1985 yılında anılan görevinden kendi isteği ile ayrıldı. 21.08.1985 yılında Dekanlık görevi sona erdi.

10.02.1992 tarihinde Fakültemiz Kelâm Anabilim Dalı öğretim üyeliği görevinden emekliye ayrıldı, 17.03.1995 yılında vefat etti ve Düzce’de defnedildi.

Yabancı dil olarak İngilizce, Fransızca ve Arapça bilmektedir.

Hocamıza Allah’tan rahmet diliyor fakültemize yaptığı hizmetlerden dolayı da teşekkür ediyoruz.

Bilimsel Çalışma ve Yayınları

1. Mu‘tezile ‘nin Doğuşu ve Kelâmî Görüşleri, A.Ü.İ.F. Yayınları, Ankara 1967 (Doktora Tezi).

2. Mâturîdî’nin Kelâm Sisteminde İmân, Allah ve Peygamberlik Anlayışı, Fütüvvet Yayınları, Ankara 1980 (Doçentlik Tezi).

-
3. “Mu’tezile ‘nin İlk Kurucusu Vâsıl b. Atâ ve Büyük Günah Meselesi” A.Ü.İ.F. Dergisi, e. XXIV, A.Ü. Basımevi, Ankara 1981.
 4. “Nazzâm ve Düşünceleri “, İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi, e. 111, A. U. Basımevi, Ankara 1977.
 5. 1961 Anayasası, Cemal Muhtar’la birlikte Arapça’ya çeviri, Ankara 1961.
 6. Fuzûlî, Matla‘u’l-İ’tikâd fi Ma‘rifeti’l-Mabda ‘i va’l-Ma‘âd, Esat Coşan’la birlikte çeviri, A.U.D.T.C.F. Yayınları, Ankara 1962.
 7. İtikâd’da Orta Yol (al-İktisâd fi’l-İ’tikâd), Gazzâlî’den çeviri, A.Ü. Basımevi, Ankara 1971.
 - 8.İslâm Sûfileri (The Mystics of Islam), Reynold A. Nicholson’dan komisyonla birlikte çeviri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1978.
 - 9.Tutarsızlığın Tutarsızlığı (Tehâfüt et-Tehâfüt), İbn Rüşd’den Prof.Dr. Mehmet Dağ’la birlikte çeviri, O.M.Ü. Yayınları, Samsun 1986.
 10. Çeşitli tarihlerde yayınlanmış radyo ve televizyon konuşmaları.

İÇİNDEKİLER

Tarihten Günümüze Anadolu Aleviliği	11-24
Prof. Dr. Ahmet Turan / Dr. Harun Yıldız	
Din Görevlilerinin Mesleki Tutum ve Motivasyon Düzeylerini Etkileyen Bazı Faktörler.....	25-53
Prof. Dr. Mevlüt Kaya / Arş.Gör. Bayramali Nazıroğlu	
Zû Kâr Savaşı Ve Arap-Sâsânî İlişkilerindeki Önemi	55-72
Doç. Dr. İsrail Balcı	
Political Theology; Political Sovereign Deity In The Hebrew Bible...	73-115
Doç. Dr. Niyazi Kahveci	
Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-(Celî Sülûs Kitabeli Olanlar).....	117-173
Yrd. Doç. Dr. Recep Gün	
Kur'an'ın Sosyo-Kültürel Koşulları Dikkate Alışı: Ma'rûf Kavramı Örneği.....	175-213
Dr. Osman Eyüpoğlu / Prof. Dr. Mehmet Okuyan	
Klasik İslâmî Dönemde Güvenlik Güçlerinin Maaş ve Ücretleri ...	215-235
Dr. Metin Yılmaz / Prof. Dr. Mustafa Zeki Terzi	
Emevî ve Abbasî Dönemi Resmi Kıyafetleri	237-250
Dr. Metin Yılmaz	
İslâm Hukuku'nda Devlet Başkanlığı.....	251-298
Dr. Hüseyin Çeliker	
İmâmî Kaynaklarda Muhammed el-Mehdî Üzerindeki Tartışmalar	299-315
Dr. Yakup Keskin	
Zihinsel Engelli Çocukları Olan Ailelerin Çocuklarının Durumunu Dini Açıdan Değerlendirmeleri	317-331
Arş. Gör. Elif Kara	

